

Tianeptin Bağımlılığında Kültürel Etkileşimin Rolü ve Farklı Uygulama Yöntemleri

Role of Cultural Interaction in Tianeptine Abuse and Different Application Methods

Ahmet Şen¹, Gökhan İlhan², Yakup Tomak¹, Başar Erdivanlı³, Tahir Ersöz³, Murat Şaban Ergene⁴

¹Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anabilim Dalı, Rize, Türkiye

²Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Kalp ve Damar Cerrahisi Anabilim Dalı, Rize, Türkiye

³Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Anesteziyoloji ve Reanimasyon Kliniği, Rize, Türkiye

⁴Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kalp ve Damar Cerrahisi Kliniği, Rize, Türkiye

Tianeptin, güçlü antidepresan ve anksiyolitik özelliklere sahip selektif serotonin geri alım artırıcıdır. Benzer ilaçlara göre sedatif, antikolinergik ve kardiyovasküler yan etkilerinin azlığı nedeniyle kolay tolere edilebilir. Fakat fiziksel bağımlılık çabuk gelişir ve kesilme semptomları sıklıkla gözlenir. Gürcistan ve Ermenistan'da tianeptin bağımlıları tarafından damar içine enjekte edilerek kullanılır. İlaç bağımlılığı psikolojik, sosyal ve kültürel faktörlere bağlıdır ve sıklıkla ergenlik döneminde ortaya çıkar. Türkiye'de yapılan sosyodemografik çalışmalar bağımlılığın bölgelere ve kullanılan maddeye göre değiştiğini göstermektedir. Bu yazıda doğu Karadeniz bölgesinde yerel halk ile Gürcü göçmenlerin, tianeptin bağımlılıkları ve kullanma yöntemleri arasındaki farklar incelenmiş, intravenöz enjeksiyona bağlı gözlenen komplikasyonlar tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tianeptin, ilaç kötüye kullanımı, intravenöz enjeksiyon, komplikasyon

Tianeptine is a selective serotonin reuptake enhancer, possessing strong antidepressant and anxiolytic properties. Its relative lack of sedative, anticholinergic and cardiovascular side effects makes it a highly tolerable substance of abuse. However, physical dependence quickly develops and withdrawal symptoms are common. Abusers in Georgia and Armenia use tianeptine by intravenous injection. Drug abusing behaviour usually starts during puberty, since it stems from psychologic, social and cultural circumstances. Sociodemographic studies show that drug abusing behaviour in Turkey varies according to region and substance. This paper investigates differences between Georgian foreigners and the local population in the eastern Black Sea region in terms of tianeptine abuse and discusses complications resulting from intravenous injection of tiapentine.

Key Words: Tianeptine, drug abuse, intravenous injection, complication

Giriş

Madde kullanımı, özellikle gelişmekte olan ülkelerde çeşitli önlemlerin alınmasına rağmen gittikçe artmaktadır ve tüm dünyada olduğu gibi, ülkemizde de halk sağlığının önemli bir sorunudur. Madde kullanımına genellikle ergenlik döneminde başlanmakta, psikolojik, sosyal ve kültürel etkiler önemli rol oynamaktadır (1). Yapılan çalışmalara göre ülkemizdeki madde kullanımı, bölgelere ve maddenin çeşidine göre artan oranda değişiklik göstermektedir (2, 3).

Tianeptin, serotonin geri alımını artıran ilaçlara benzer etkiye sahip bir antidepresandır. Dikkati ve öğrenmeyi artırabilen kognitif etkisi yanında, trisiklik ve tetrasiklik antidepresanlara benzer anksiyolitik etki de göstermektedir. Bazı olgularda tianeptine tolerans geliştiği, hastanın kendini güçlü hissetme hali olduğu, kolay tolere edildiği için sıklıkla yüksek dozlarda kullanıldığı ve bu nedenle ilaç elde edilememesi halinde fiziksel yoksunluk belirtileri görüldüğü bildirilmiştir (4).

Bu makalede Gürcistan'dan bölgemize gelen işçilerin madde kullanımı ile ilgili alışkanlıklarını, arkadaşlık yaptıkları genç vatandaşlarımızı öğretmeleri sonucu ortaya çıkan farklı madde kullanma yöntemleri ve riskleri, hasta onamları alınmış üç vaka eşliğinde tartışılmıştır.

Olgu Sunumları

Olgu 1

Otuz yaşında erkek, yabancı uyruklu bir şantiye işçisi öğlen yemeğinden sonra odasında bilinci kapalı olarak bulunmuş ve acil servise getirilmiştir. Hastanın bilinci kapalı, göz açma yok, verbal yanıt yok, ağrılı uyaranlara çok hafif yanıtı vardı, pupilleri izokorik, miyotikti. Arter kan basıncı 100/60 mmHg, kalp hızı 54 atım dk⁻¹ olarak ölçüldü. Spontan solunumu yetersiz ve düzensizdi. Arkadaşlarından alınan anamnezde travma ve kronik hastalık öyküsü bulunmadı. Son birkaç yıldır psikiyatrik sorunları nedeniyle tianeptin (Stablon[®]) kullandığı ve olay anında yanında bir enjektör ve bu ilaca ait bir kutu bulunduğu öğrenildi. Hastanın kolunda enjektör izi vardı fakat, aldığı ilaç dozu belli değildi. Hasta entübe edilerek ileri tetkik ve tedavi amacıyla yoğun bakım ünitesine alındı. Naloxon uygulanan hasta, yaklaşık iki saat süren meka-

nik ventilasyon desteğinden sonra, ekstübe edilerek ertesi gün taburcu edildi. Hastanın arkadaşları adli bir olaya karışmak istemedikleri için ayrıntılı konuşmaktan kaçındılar. Sadece hastanın tianeptin kullandığını ve bazen ilacı damardan aldığını söylemekle yetindiler.

Olgu 2

Dört yıl eroin kullandıktan sonra, son iki yıldır tianeptin kullanan ve bazen alkol alan 32 yaşında erkek hasta tianeptini, çalıştığı işyerindeki yabancı uyruklu işçilerden aldığı tarife göre kullanıyordu. Son zamanlarda günde 4 paket (240 tb, 3000 mg) ilaç alıyordu. İlaç önce soğuk su ile yıkıyordu. Sonra sıcak suda bir süre bekletip yumuşayınca tabletleri ezerek eritiyordu. Oluşan çözeltiyi ise bir gazlı bez ile süzerek elde ettiği ilacı bir enjektör aracılığı ile femoral venden vücuduna enjekte ediyordu. Bu uygulama ile önceleri keyif olsa da artık bir keyif almadığını, sadece 4 saat derin bir uyku uyuduğunu söylüyordu. Son zamanlarda nerede bir eczane görse kendini engelleyemiyor ve bu ilacı parası yettiği kadar alıyordu. Zaman içinde tüm periferik yolları deneyen hasta en son femoral venleri kullanmaya başlamış. Hastaneye de sol femoral vende apse oluşumu, ağrı ve kanamayı durduramama şikayeti ile gelmiş. Yapılan tetkikler sonucu femoral vende psödoanevrizma tanısı ile ameliyat edildi.

Olgu 3

İntravenöz yöntemle tianeptin kullanan hasta, sol bacağına yaygın ekimoz, sıcaklık artışı ve ağrı şikayeti ile hastanemize başvurdu. Yapılan muayenesinde periferik nabızları alınamıyordu. Hastaya durumun önemi anlatılmasına rağmen, istenen tetkikleri yaptırmadan hastaneden ayrıldı ve daha sonra, kliniğinin ilerlemesiyle oluşan komplikasyonlar sonucu öldüğü öğrenildi.

Tartışma

Gürcistan vatandaşları ticari ve turistik amaçlarla bölgemizden geçiş yapmaktadırlar. Bu esnada konaklamaları ve aylarca yerleşik kalmaları nedeniyle vatandaşlarımızla olan diyalogları kaçınılmazdır. Ülkemizde tianeptin satışında reçete zorunluluğu olmadığı için, Gürcü vatandaşların sık sık ve çok miktarda satın almaları, bu ilacın "Gürcü ilacı" olarak isimlendirilmesine neden olmuştur.

Yapılan çoğu araştırmada gençleri akraba ve arkadaş çevrelerindeki kullanıcıların madde kullanımına teşvik ettiği saptanmıştır (5). Bu yazıda, farklı yöntemlerle madde kullanan arkadaşların madde kullanma riskini artırdığı gibi, yönetime bağlı risklerin de kişilerin sağlıklarını fazlasıyla tehlikeye attığını göstermeye çalıştık.

Antidepresan ve antipsikotikler, madde bağımlılarının yoksunluk sendromu tedavisinde kullanılmaktadır (6-8). Fakat bizim olgularımızda görüldüğü gibi hastaların ilaca toleransı arttıkça tedavi için aldıkları ilaca bağımlılıkları gelişmekte ve giderek artan dozlarda ve farklı yöntemlerle kullanılmaktadırlar.

Madde kötüye kullanımında ölümler kazalara, ilacın cinayet veya intihar amaçlı kullanımına bağlı görülebileceği gibi, dolaylı olarak da enfeksiyonlar, sepsis ve madde kullanımı sırasındaki yanlış uygulamalara bağlı (tromboflebit vb.) görülebilir (9). Üçüncü olgumuz, hayati riski kendisine anlatıldığı halde tedaviyi reddetmiş ve kısa bir süre sonra hayatını kaybetmiştir. İlk olgumuzda ise intravenöz yoldan ne kadar ilaç aldığı bilinmeyen şahısa bir süre mekanik ventilatör desteği uygulanmak zorunda kalınmıştır. Geç kalınan veya fark edilmeyen olgular olay yerinde hayatını kaybetme tehlikesi taşımaktadır.

Tianeptinin etkisi, eroin kullanımında gözlenen bedensel ve ruhsal iyilik haline benzetilmiştir. Tek kullanımda tolerans gelişmekte, kişi

kendini güçlü hissetmekte, dozu sürekli artırmakta ve ilacı almaması durumunda fiziksel yoksunluk belirtileri görülmektedir (10). İkinci olgumuzda hasta bir eczanenin önünden geçince veya tabelasını görünce bile kendine hakim olamamakta ve ilacı almaktadır. Hastalar tablet olarak piyasada bulunan ilacı elde ettikten sonra, asepsi kuralarını gözetmeksizin uygunsuz yöntemlerle, periferik venler yoluyla vücutlarına enjekte etmektedirler.

Bazı çalışmalarda tianeptinin yüksek dozlarda iyi tolere edildiği, başlangıçta kaşıntı, kabızlık, iştah azalması, kilo kaybı, uyku bozukluğu, karın ağrısı, idrar yapmada güçlük ve davranış bozuklukları gibi önemsiz ve geçici istenmeyen etkiler oluşturduğu, fakat ilacın haz verici etkisi nedeniyle bağımlının ilacı kullanmaya devam ettiği belirtilmiştir (10). Tianeptinin uyarıcı ve haz verici etkisi, yüksek dozlarda dahi tolere edilebilmesi, bağımlının ilaç dozunu sürekli arttırmasına ve oral alımla yetinmemesine neden olmaktadır. Tianeptine ulaşmakta zorluk çekmeyen bağımlılar, yan etkileri ve giderek artan doz ihtiyacını sorun olarak görmemektedirler.

Özgeçmişinde alkol veya madde kullanımı öyküsü olan kişilerde tianeptin kötüye kullanımı dikkatle ele alınması gereken bir konudur. Başka bir madde bağımlılığının tedavisinde kullanımı, tianeptin bağımlılığı riski oluşturabilmektedir (4).

Yapılan araştırmaların çoğu arkadaş etkisinin, madde bağımlılığının oluşmasına ve sürmesine yol açan önemli bir çevresel risk faktörü olduğunu göstermiştir (11-14). Çalışmamızda ifade ettiğimiz gibi farklı kültürlerden olan arkadaşlıklar, farklı madde kullanımı yöntemlerini de beraberinde getirmekte ve oluşabilecek komplikasyon yelpazesini genişletmektedir. İlaçlara kolay ulaşılması, özenti ve deneme heveslerinin madde bağımlılığıyla sonuçlanmasına neden olmaktadır.

Sonuç

Antidepresanlar, her basamak sağlık kuruluşunda reçete edildiğinden, hatta eczaneden reçetesiz alınabildiğinden kolayca temin edilebilirler. Kontrolsüz bir şekilde alınan bu ilaçların yüksek doz alımlarında ciddi yan etkilere neden olabileceği göz önünde tutulmalı ve kontrolsüz satılmaları önlenmelidir. Olgularımızdan anlaşılacağı gibi kötüye kullanıma müsait ilaçların belirlenerek reçetesiz satışının engellenmesi gerekmektedir.

Sıkça karşılaşılan madde kötüye kullanımı, intoksikasyonları ve bunlara bağlı oluşan ölüm vakaları tıbbi ve adli bir sorun olarak karşımızda durmaktadır. Bu yazıyla, tianeptin kötüye kullanımı konusundaki tecrübelerimizi paylaşmak ve toplumun bu konuda duyarlılığını artırmayı hedefledik.

Çıkar Çatışması

Yazarlar herhangi bir çıkar çatışması bildirmemişlerdir.

Hakem değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Hasta Onamı: Yazılı hasta onamı bu olguya katılan hastalardan alınmıştır.

Yazar Katkıları

Fikir - A.Ş.; Tasarım - A.Ş., B.E.; Veri toplanması ve/veya işlemesi - T.E., M.Ş.E.; Analiz ve/veya yorum - A.Ş., Y.T.; Literatür taraması - G.İ., B.E.; Yazı yazan - A.Ş., Y.T.; Eleştirel İnceleme - B.E.

Conflict of Interest

No conflict of interest was declared by the authors.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Informed Consent: Written informed consent was obtained from patients who participated in this case.

Author Contributions

Concept - A.Ş.; Design - A.Ş., B.E.; Data Collection and/or Processing - T.E., M.Ş.E.; Analysis and/or Interpretation - A.Ş., Y.T.; Literature Review - G.İ., B.E.; Writer - A.Ş., Y.T.; Critical Review - B.E.

Kaynaklar

- Herken H, Bodur S, Kara F. Üniversite öğrencisi kızlarda madde kullanımını ile kişilik ve ruhsal belirti ilişkisi. *Klinik Psikiyatri* 2000; 3: 40-5.
- İnanlı T, Özer C, Akdemir A, Akoğlu S, Babayigit C, Turhan E. Hatay'da lise öğrencilerinde madde kullanımı, bazı psikolojik özellikler ve şiddet: kesitsel bir çalışma. *Trakya Univ Tıp Fak Derg* 2009; 26: 189-96.
- Yalçın M, Eşizoğlu A, Akkoç H, Yaşan A, Gürgen F. Dicle Üniversitesi öğrencilerinde madde kullanımını belirleyen risk faktörleri. *Klinik Psikiyatri* 2009; 12: 125-33.
- Guillem E, Lepine JP. Does addiction to antidepressants exist? About a case of one addiction to tianeptine. *Encephale* 2003; 2: 456-9.
- Akfert SK, Çakıcı E, Çakıcı M. Üniversite öğrencilerinde sigara-alkol kullanımı ve aile sorunları ile ilişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi* 2009; 10: 40-7.
- Catania MA, Firenzuoli F, Crupi A, Mannucci C, Caputi AP, Calapai G. Hypericum perforatum attenuates nicotine withdrawal signs in mice. *Psychopharmacology* 2003; 169: 186-9. [\[CrossRef\]](#)
- Barnes J, Barber N, Wheatley D, Williamson EM. A pilot randomized, open, uncontrolled, clinical study of two doses of St John's wort (Hypericum perforatum) herb extract (LI-160) as an aid to motivational/behavioural support in smoking cessation. *Planta Med* 2006; 72: 378-82. [\[CrossRef\]](#)
- Mannucci C, Pieratti A, Firenzuoli F, Caputi AP, Calapai G. Serotonin mediates beneficial effects of Hypericum perforatum on nicotine withdrawal signs. *Phytomedicine* 2007; 14: 645-51. [\[CrossRef\]](#)
- Oral G. Çocuk ve Ergen Madde Kullanımı ve Adli Psikiyatri. İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri Adölesan Sağlığı Sempozyum Dizisi 2005; 43: 97-110.
- Anseau M, Wauthy J, von Freckell R. Gradually increased doses of tianeptine: maximal tolerated dose and linearity of the pharmacokinetics. *Ann Psiquiatria* 1992; 8: 56.
- Van den Bree MB, Pickworth WB. Risk factors predicting changes in marijuana involvement in teenagers. *Arch Gen Psychiatry* 2005; 62: 311-9. [\[CrossRef\]](#)
- Brook JS, Brook DW, Arencibia-Mireles O, Richter L, Whiteman M. Risk factors for adolescent marijuana use across cultures and across time. *J Genet Psychol* 2001; 162: 357-74. [\[CrossRef\]](#)
- Tot S, Yazıcı K, Yazıcı A, Metin O, Bal N, Erdem P. Psychosocial correlates of substance use among adolescents in Mersin, Turkey. *Public Health* 2004; 118: 588-93. [\[CrossRef\]](#)
- Friedman AS, Glassman K. Family risk factors versus peer risk factors for drug abuse, A longitudinal study of an African American urban community sample. *J Subst Abuse Treat* 2000; 18: 267-75. [\[CrossRef\]](#)